Mars 2009 - 23. årgang

Syndrom

Medlemsblad for Arbeidsmiljøskaddes Landsforening

Hvem kan stille diagnosen?

Side 13

TILSLUTTET
NORGES HANDIKAPFORBUND

Syndrom

Medlemsblad for Arbeidsmiljøskaddes Landsforening (A.L.F)
Tilsluttet Norges Handikapforbund (NHF)

Besøksadresse:
Schweigaards gate 12
Postadresse:
Postboks 9217 Grønland, 0134 Oslo
Telefon 24 10 24 00 / 25 36
Telefaks 24 10 24 99
E-post helseskader@nhf.no

Kontaktperson i NHF:
Ellen Trondsen

A.L.Fs internettside: www.alfnorge.no

Ansvarlig redaktør: A.L.Fs hovedstyre

Layout: Torill Older

Trykk: Allservice AS

Forsidefoto: Jan Arne Dammen

A.L.Fs hovedstyre:
Leder:
Lars Kristian Hille
Postboks 168, 4502 Mandal
Telefon 38 26 11 65 / Mobil 91 30 88 73
Telefaks 38 26 55 62
E-post: kr-hil@online.no

Nestleder:
Oddvar Petersen
Bertramjordet 22, 1251 Oslo
Telefon 24 10 25 36 (kl 10 - 15)
Mobil 45 01 80 65
Telefaks 24 10 24 99
E-post: helseskader@nhf.no
oddvar.petersen@getmail.no

Styremedlemmer:
Frode Steen Gunstensen
Moen, 6440 Elnesvågen
Telefon 71 26 50 82 / Mobil 99 74 66 72
Telefaks 71 26 50 82
E-post: frode@alfnorge.no

Jens Olav Solli
Gamle Sandvigs vei 21
4816 Kolbjørnsvik
Telefon 37 01 11 25 / Mobil 90 60 12 33
E-post: jensolli@start.no

Geir Werner
Norderhovgt. 34, 0654 Oslo
Mobil 92 82 06 75
E-post: oslogolf@yahoo.no

Varamedlemmer:
Jan Bjørn Isaachsn
Volkedalsv. 43, 4513 Mandal
Telefon 38 26 25 87 / Mobil 99 26 25 87
E-post: jbi@vabb.no

Marit Rokkones
Mariannestien 2 , 7105 Statsbygd
Telefon 73 85 22 55 / Mobil 90 56 97 18
E-post: marokko@online.no

Jan Terje Biktjørn
4480 Kvinesdal
Telefon 38 35 45 65
E-post: jan.bik@c2i.net

Jan Erik Tandberg
Næpetrøv. 11, 4790 Lillesand
Telefon 37 27 16 47 / Mobil 91 53 63 59
E-post: je-tan@online.no

Svein Bedin
Heggli, 7600 Levanger
Telefon 74 09 58 28 / Mobil 95 15 64 81
E-post: sve-bedi@online.no

Innhold

Foreslår ny og enklere framtidig arbeidsskadeforsikring	5
Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven	6
Tanker rundt utredning av pasienter	8
Fagrådslederen utfordrer til debatt	10
Nytt fra hovedstyret	11
Varslingsplikt ved foreldelse av yrkessykdomssaker	12
Nevropsykologers rolle i arbeidsmedisinske vurderinger	13
Økt satsing på kjemisk arbeidsmiljø	14
Styrket samarbeid om farlige stoffer skal gi økt sikkerhet	15
Medlemstilbud	16
Nytt fra lokallagene	20
John Andrèn har gått bort	21
Årsmøte A.L.F 2009	22
Advarsler må gjentas	23
Likemannsbåten	25

A.L.Fs hovedstyre

Leder Lars Kristian Hille
Medlem av fagrådet
Økonomi og administrativt ansvar

Nestleder Oddvar Petersen
Medlem av fagrådet
Media- og prosjektansvarlig

Styremedlem Frode Steen Gunstensen
Leder for redaksjonskomiteen

Styremedlem Jens Olav Solli
Lokallagskontakt

Styremedlem Geir Werner
Sekretær og A.L.F-arrangement

Varamedlem Jan Bjørn Isaachsen
Veiledning og forebyggende

Varamedlem Marit Rokkones
Pårørendekontakt

Varamedlem Jan Terje Biktjørn
Helsesituasjon for offshoreansatte og forebyggende

Varamedlem Jan Erik Tandberg
Måling, data, forebyggende og eksponerings-forhold for offshoreansatte

Varamedlem Svein Bedin
Forebyggende

Arbeidsmiljøskaddes Landsforening i endring!

Lars Kristian Hille

A.L.F har som mål kontinuerlig å endre sin struktur innen det administrative felt for å bli best mulig og mest mulig effektiv i forhold til å ivareta det ansvar som er pålagt styret via vår formålsparagraf, og til enhver tid – pålegg fra årsmøtet.

Senest på årsmøtet i 2007 ble valgkomiteen enstemmig valgt til å utrede den fremtidige administrasjonsstruktur for vår forening – med tanke på effektivitet og økonomi, eller som det står i det enstemmig vedtatte forslag:

Kommende valgkomité skal i tillegg fungere som et utvalg som skal se på fremtidig struktur og valgperioder til det beste for A.L.F og tillitsvalgte til hovedstyret.

Valgkomiteen ønsket underveis en forsterkning for dette arbeidet, og valgkomiteen ble derfor utvidet med tre medlemmer.

Denne komiteen har lagt frem sitt endelige forslag for hovedstyret, og hovedstyret vil oversende dette til årsmøtet for endelig avgjørelse.

For min del representerer dette forslaget til årsmøtet en meget viktig milepæl for meg personlig og for den videre drift av Arbeidsmiljøskaddes landsforening.

Som mangeårig leder i A.L.F har jeg sett foreningen gro og ikke minst vært i stand til å yte bedre og bedre bistand til våre medlemmer i alvorlige, ja rent ut sagt, livsviktige saker for den enkelte, de pårørende og andre i kretsen rundt dem.

Vi har mange mål og mange vyer i denne sammenheng. Men for meg er vårt veilednings- og bistandsarbeid overfor det enkelte medlem den saken som alltid bør ha størst fokus, og være drivkraften for oss alle til å jobbe videre.

Vi har prøvd forskjellige modeller i dette arbeidet, og sentralt har alltid muligheten vært til effektivt å utnytte de sentrale tillitsmenn som er disponible, og der i gjennom ha fokus på en best mulig økonomisk drift av foreningen.

Men like viktig er det, i mine øyne, at vi klarer å nå ut til alle våre lokallag med fornuftige utfordringer og oppgaver slik at vår drift blir både økonomisk og ikke minst demokratisk.

Det som kjennetegner forslaget fra valgkomiteen i denne sammenheng er nettopp ovennevnte forhold, og at vi får en slankere styreform med stort fokus på demokrati og delegering av oppgaver.

Demokratiet i en forening som vår er, og skal være, muligheten for alle medlemmer til på et selvstendig grunnlag å kunne velge de delegater som kan fronte deres interesser på årsmøtet, slik at valg av styremedlemmer er i tråd med flertallets ønsker.

I tillegg vil disse delegatene sørge for og utforme en handlingsplan til beste for våre medlemmer, for vår organisasjon og for samfunnet.

Jeg vil derfor på det sterkeste anbefale fylkeslagene, og gjennom dem de kommende årsmøtedelegatene, om å støtte og se positivt på forslaget til ny organisasjonsmodell.

Materiellfrister for Syndrom i 2009

Nr. 1 - utgivelse uke 10
Materiellfrist: 30. januar

Nr. 2 - utgivelse uke 25
Materiellfrist: 15. mai

Nr. 3 - utgivelse uke 39
Materiellfrist: 21. august

Nr. 4 - utgivelse uke 51
Materiellfrist: 13. november

Ved adresseforandring vennligst gi beskjed til medlemsservice NHF på tlf 24 10 24 00.

Har du en drøm?

Frode Steen Gunstensen

De fleste av oss har det. Vi har drømmer som vi håper skal bli noe av en dag. Noen har store drømmer og noen holder liv i en koselig søt liten drøm som bare de selv vet om.

Martin Luther King hadde en stor drøm, han ville se slutten på raseskillet og rasediskriminerin-gen. Fordi han gjorde noe med sin drøm, ble det også slik at han døde for den. Men vi kunne trengt og hatt han i live, og det hadde vært så fint. Tenk så glad han ville vært i dag fordi vi har fått en president i USA som med all tydelighet forteller at raseskillet har tatt den vendingen han ønsket. En mørk-hudet president i Amerika liksom, det tror jeg faktisk ikke Martin Luther King drømte om engang. Og det er bra, og jeg håper at han som har hørt til den undertrykte rase, bedre kan forstå deres behov og kan gjøre noe med det, fordi han nå er i en slik stilling at han kan. Jeg håper og tror at han vil få den styrken han trenger til å gjennomføre alt han vil.

Men det finnes mindre drømmer som kan oppfylles. Eller det fin-nes drømmer som ikke blir opp-fylt. Og det er da det er så deilig med en drøm, det er som å entre et flygende teppe som tar deg med dit du helst vil være, eller fordi du har lyst å flykte fra noe. En drøm på et flygende teppe er det billigste fremkomstmiddel som finnes.

En gang i tiden ble drømmere sett på som livsfjerne filosofer uten bakkekontakt. I dag har mange innsett at drømmere kan forandre verden. For ut fra enhver drøm springer ønsket om handling, og ut fra en handling kan forandring skje. Det igjen gjør at verden går fremover. En drømmer må drømme fordi han ikke er fornøyd med tingenes tilstand. En mann sa til meg for mange år siden: Man skal aldri være helt fornøyd, for hvis man er helt fornøyd har man aldri ønske om å forandre på noe og da går ikke verden fremover. Han var en enkel mann, men den livsfilosofien holder for de beste filosofer. Mennesker som har en drøm tror at verden og men-neskene kan bli bedre. Det er en edel tanke.

Agneta Fältskog synger så vak-kert om at hun tror på engler, og på fantasier – og at det er noe godt i alle mennesker. Må hun bare ikke bli skuffet. Egentlig har hun en sterk livstro som har bevart et slikt syn etter alle år i knallhard showbusiness.

Jeg drømmer om høyde under taket i stua mi, bare himmelen skal være over. Her skal være plass for alle, og alle er velkomne. Men jeg ser at den enes frihet kan av og til bli en annens svøpe. Men noen av oss tror på engler, på det gode, og noen har sett dem til og med. Det er de enfoldige eller rene av hjertet. Du vet; de som skal arve jorden (dette er ikke blasfemi).

Margit Sandemo har blitt respek-tert både som forfatter og som menneske. I beste sendetid på TV sto hun frem og fortalte om «småfolket» som både hun og flere andre har sett. Selv om de betraktes som underjordiske så har de ingen ting med onde makter å gjøre. De passer på oss, ifølge Margit. Og det kan visst trenges.

Så la oss få tro på drømmer, på engler og på «småfolket». Men mest av alt, la oss få bevare drøm-men i oss, for ut fra den fødes en bedre verden!

ADVOKAT MAGGI RØDVIK

Advokat Maggi Rødvik
Tlf. dir. 22 91 07 11

Adv. fullmektig Lars Haugen
Tlf. dir. 22 91 07 10

Personskade - Yrkesskade
Yrkessykdom - Alm.praksis
Fri rettshjelp - Trygderett
Forsikring - Erstatning

Advokat Maggi Rødvik
Dronningensgt. 6, 0152 Oslo
Tlf: 22 91 07 11 - Faks: 22 91 06 01
Mob: 95 05 17 74
E-post: maggi@rodvik.no
Web: www.rodvik.no

Foreslår ny og enklere framtidig arbeidsskadeforsikring

Arbeids- og inkluderings-departementet foreslår å erstatte dagens to ordninger for yrkesskadeerstatning med én felles arbeidsskade-forsikring.

– Forslaget innebærer en klar forenkling i forhold til dagens to-sporede system, som av mange oppleves som komplisert og uoversiktlig. Vi legger opp til en sterkere involvering av partene i arbeidslivet, og foretar nødvendige grep for å sikre et likestillingsperspektiv i regelverket, sier arbeids- og inkluderingsminister Dag Terje Andersen.

I dag må en person som er utsatt for en yrkesskade forholde seg til to ulike regelverk og to instanser i en yrkesskadesak. Forslaget som departementet nå sender på høring innebærer overgang til ett regelverk, hvor en nyopprettet arbeidsskadeenhet skal avgjøre krav om erstatning.

– Enkelte har opplevd å få erstatning i en av ordningene, men avslag i den andre. At man kan oppleve dette som urimelig har jeg forståelse for, og det gjør vi noe med nå, sier statsråden.

Det foreslås også endringer i yrkessykdomsregelverket, som fra enkelte hold er blitt kritisert for å være tilpasset tidligere tiders mannsdominerte arbeidsliv. Det videreføres et system med en yrkessykdomsliste, men med en unntaksregel som innebærer at sykdommer som ikke er oppført på listen likevel vil kunne godkjennes som yrkessykdom. I tillegg etableres det et system for mulighet for løpende revisjon av yrkessykdomslisten hvor partene i arbeidslivet skal delta. Dagens konkrete liste er vurdert av et medisinsk ekspertutvalg i NOU 2008:11, som inngår i høringen.

– Jeg mener forslaget samlet sett gir den yrkesskadde bedre rettigheter enn i dag. Jevnlig revisjon av yrkessykdomslisten, vårt forslag til unntaksregel for sykdommer som ikke er oppført på yrkessykdomslisten, og en særregel for akutte skader ved personløft gir også forslaget en klar likestillingsprofil, sier Dag Terje Andersen.

Kilde: Arbeids- og inkluderings-departementet

ADVOKATFIRMAET

JUDICIUM DA

LEON LARSEN • NILS E. TANGEDAL • GUNNAR NÆSS
HELGE POSNER • LASSE SOLBERG • WENCHE AA. SVOREN

MEDLEMMER AV DEN NORSKE ADVOKATFORENING

Vårt firma har mange års erfaring med personskadesaker, yrkesskader og yrkessykdommer/miljøskader.
Vi tar oppdrag fra hele landet. Vårt personskadeteam er Leon Larsen, Helge Posner og Wenche Aa. Svoren.
Vi gir en første konsultasjon gratis.

Strandgaten 1, Postboks 764 Sentrum
5807 BERGEN
E-post: advokat@judicium.no

Tlf. 55 21 01 50
Faks 55 21 01 99

DISKRIMINERINGS- OG TILGJENGELIGHETSLOVEN
- et verktøy mot diskriminering

Av Janne Skei, NHF

I fjorten år har Norges Handikapforbund jobbet for en lov som forbyr diskriminering på grunn av funksjonsnedsettelse. Det var derfor med stor spenning vi entret 2009, det første året som loven skal gjelde fra. Spenningen kommer nok til å vare en tid ennå. Som for alle helt nye lover er grensene for hva som er lovlig og ikke, ennå ikke klare og tydelige. Først om en stund, når Likestillings- og diskrimineringsombudet og nemnda vurdert en rekke forskjellige saker, vil vi få en oversikt over hva loven innebærer og hvor langt den rekker. Inntil da må vi bruke vårt beste skjønn når vi vurderer hvilke saker vi klager inn til ombudet.

Hva innebærer Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven

Forbud mot diskriminerende holdninger og handlinger

Den ene hoveddelen av loven forbyr diskriminering og trakassering som følge av holdninger og handlinger. Disse forbudene finner vi igjen i "Lov om likestilling mellom kjønnene" samt i Diskrimineringsloven som omfatter etniske minoriteter. Dersom en arbeidsgiver nekter å ansette deg fordi du har en funksjonsnedsettelse, evt. gi deg mindre lønn eller sparke deg med samme begrunnelse, vil vedkommende ha en dårlig sak.

I Norges Handikapforbunds undersøkelse om utestenging fra serveringssteder sier 1 av 6 som har svart at de har blitt nektet å komme inn på et utested, evt. nektet servering med bakgrunn i sin funksjonsnedsettelse. Før 1. januar 2009 var dette lovlig å gjøre, i dag er dette forbudt.

Loven inneholder også et forbud mot indirekte diskriminering. Spissformulert kan man si at mens forbudet mot å diskriminere innebærer at man ikke skal forskjellsbehandle, innebærer forbudet mot indirekte diskriminering et forbud mot å behandle likt. Dersom en praksis, regel eller betingelse kan føre til at grupper diskrimineres på grunn av sin funksjonsnedsettelse, vil dette kunne innebære at grupper av funksjonshemmede vil måtte få unntak fra en vedtatt regel eller praksis. Et mye benyttet eksempel i så måte er forbud mot å ta med hund inn på et postkontor. For blinde med førerhund kan forbudet fungere utestengende. De får ikke tilgang til postkontorets tjenester. Et slikt forbud må altså unnta de som bruker førerhund.

Skulle du oppleve deg trakassert på grunn av funksjonsnedsettelse kan det være grunn til å vurdere om dette faller inn under forbudet mot trakassering i lovens § 6. Vi vet ennå ikke helt hvor grensen for trakassering går, men vi tar ikke mye feil når vi sier at det finnes funksjonshemmede som til tider opplever trakassering som ligger langt over grensen for hva man skal akseptere.

Forbud mot diskriminering som følge av samfunnsskapte barrierer

Den andre hoveddelen i loven omfatter forbud mot diskriminering som skjer som følge av omgivelser som ikke er tilgjengelige, universelt utformet og/eller tilrettelagt. Virksomheter som ikke sikrer tilgang for funksjonshemmede bryter i utgangspunktet med loven. I tilfeller hvor tilrettelegging vil koste uforholdsmessig mye i forhold til virksomhetens ressurser kan forpliktelsene reduseres, men aktivitetsplikten innebærer at virksomheten uansett vil ha problemer med å snike seg unna sine forpliktelser på litt lengre sikt.

Det er et poeng å legge spesielt merke til aktivitetsplikten som er inkludert i loven, både i § 3 samt i § 9. Denne plikten nedfeller forpliktelser til å planlegge og gjennomføre tiltak som skal bidra til en ikke-diskriminerende virksomhet. Med dette menes at offentlige myndigheter, offentlige virksomheter og privat virksomhet rettet mot allmennheten bør gjennomgå og kartlegge sin virksomhet for å avdekke hvor virksomheten ikke oppfyller sine forpliktelser om å fremme likestilling og universell utforming. Med bakgrunn i kartlegging av virksomhetens fysiske barrierer, bør det utarbeides en plan for hva som skal gjøres og når man tenker å ferdigstille tiltakene.

Lovens § 11 stiller krav til Universell utforming av Informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Dette kan gjelde alt fra internettsider til minibanker og betalingsautomater i butikk. På IKT-området har man nedfelt en absolutt siste frist (1. januar 2021) for når IKT rettet mot allmennheten skal være Universelt utformet.

Loven inkluderer også forpliktelser til individuell tilrettelegging for arbeidsgiver, i forhold til barnehage, skole og utdanningsinstitusjon samt i forhold til tjenestetilbud knyttet til sosialtjenesteloven og kommunehelsetjenesteloven. Arbeidsgiver forpliktes til rimelig tilrettelegging både av arbeidsplass og arbeidsoppgaver for å sikre at funksjonshemmede arbeidssøkere eller arbeidstakere kan få eller beholde arbeid.

Tilretteleggingsplikten i skolen skal sikre likeverdige opplæringsmuligheter mens forpliktelsene knyttet til barnehage skal bidra til likeverdige utviklings- og aktivitetsmuligheter. Det er verdt å merke seg at kommunens forpliktelser i forhold til kommunehelsetjenesteloven og sosialtjenesteloven ikke innebærer at man har krav på mer og bedre tjenester enn hva som ligger nedfelt i de to nevnte lovene. Forpliktelsene innebærer bare at tjenestene skal legges til rette på en slik måte at man får et likeverdig tilbud. Det understrekes at forpliktelsene skal være knyttet til tjenester av varig karakter og at for eksempel tilbud hos fastlegen, på helsestasjonen eller i fysioterapi faller utenfor, da dette ikke anses å ha varig karakter. Derimot vil tjenester knyttet til boligen, f.eks assistanse falle innenfor kommunens tilretteleggingsforpliktelser.

Hvordan skal vi bruke loven?

I skrivende stund er loven 32 dager gammel, og Likestillings- og diskrimineringsombudet har enda ikke hatt tid nok til å konkludere i noen av NHFs klager. Det vil enda ta tid, men i mellomtiden jobber organisasjonen med å finne frem til flere gode saker som kan bringes inn for ombudet. Enn så lenge har vi konsentrert oss om diskriminering som dreier seg om fysisk utestenging. Men det er bare et tidsspørsmål for når vi også begynner å fokusere på andre saker.

Har du spørsmål om loven, ta gjerne kontakt med NHF. Likestillings- og diskrimineringsombudet har også nyttig informasjon liggende ute på nettsidene og tar i mot henvendelser på e-post.

Verden går videre

Av Jan Arne Dammen

For 60 år siden fikk ikke svarte servering på lokale restauranter i USA. Svarte mennesker måtte vente til de hvite hadde gått på bussen, var det ledig plasser igjen, fikk de kanskje bli med.
I 2008 valgte USA en svart president og nå har President Barack Obama flyttet inn i det Hvite Hus.

I Norge i dag kommer fortsatt ikke mennesker med funksjonsnedsettelser inn på mange restauranter, butikker, busser og offentlige bygninger.

Norge har endelig vedtatt en diskriminerings- og tilgjengelighetslov gjeldene fra 1. januar 2009, verden går videre . . .
Det er håp!

Tanker rundt utredning av pasienter med mulig yrkesbetinget løsemiddelskade

Av Rune Bergmann
A.L.F Internasjonal, Spania.

E-post: runebergmann@yahoo.com

Som fortalt tidligere er jeg så heldig at jeg bor i et helt fantastisk internasjonalt miljø. Ikke nok med at jeg treffer folk fra alle verdens nasjoner men også alle mulige slags samfunnslag og yrkesbakgrunner.

Siden det er i min natur å lære mest mulig om hva som egentlig foregår, befinner jeg meg stadig i berikende samtaler med folk som har vært en del av både store og små ting som har bidratt til å gjøre denne verden til et bedre sted for alle.

Jeg er spesielt tiltrukket av mennesker med et åpent sinn som også først og fremst søker helhetlige løsninger fremfor å mele sin egen kake.

Jeg skriver dette som et lite apropos til det jeg leste i siste nummer av Syndrom angående Kunnskapssenteret sitt nye prosjekt om utredning av pasienter med mulig yrkesbetinget løsemiddelskade.

For noen år siden kom jeg i prat med en meget sympatisk engelskmann som nå var en pensjonert veterinær. Da jeg lurte på hvorfor han valgte å bli veterinær fremfor en vanlig lege ga han meg et høyst uventet svar.

Vi veterinærer er opptatt av helse og leger er opptatt av sykdom og derfor var det for meg et naturlig valg sa han. Han så fort at jeg ikke riktig kunne forstå forskjellen så han ga meg en lengre forklaring.

Når en veterinær blir tilkalt til en gård så er det for å oppnå optimal helse for besetningen. Om for eksempel melkeproduksjonen går ned eller dyrene vokser for seint så må de raskest mulig finne årsaken til problemet for at det kan rettes opp snarest. Det blir tatt blodprøver og mange andre prøver av dyrene.

Foret, drikkevannet og miljøet blir også omhyggelig analysert og alt dette må skje så raskt og effektivt som mulig.

For som han sa, kan ikke en veterinær finne raskt frem til årsaken til problemet blir han snart uten arbeid . . .
Men det er vel det samme med legene mente jeg, og da lo han godt. Det er jo det de vil du skal tro sa han men realiteten er en helt annen.

Vi veterinærer må lære oss å se hele sammenhengen til en hver tid. Ikke bare må vi kjenne fysiologien til dyrene men vi må også kjenne til alle aspektene av deres ernæring, vitaminer, mineraler og den slags.

Vi må også vite om miljø og trivsel og om kjemikalier og giftstoffer som ofte er å finne på gårdsbruk. Vi må kunne ta prøver av foret, vannet og jordsmonnet samt luften de puster inn.

Legen din derimot aner knapt hvor du bor og hva du jobber med selv om han sikkert har dette i databasen sin. Sjelden tar legene på pasientene sine om de ikke er helt nødt til det og de fleste aner ingenting om livsviktige ting som riktig ernæring eller vitaminer eller mineraler.

Enda mindre vet de om hvilke giftstoffer som finnes i miljøet ditt og hvordan de påvirker deg... Raskt sender de deg til alle mulige spesialister for ditt og datt som aldri snakker med hverandre om hva de enkelte finner.

Alle foreslår de en eller annen medisin du skal ta, uten samråd med hva de andre legene har gitt deg. Til slutt er du i et eneste kaos og du kommer tilbake måned etter måned for flere og flere resepter på medisiner du sikkert

ikke behøvde om noen hadde full oversikt over hva som egentlig foregår med deg.

Som du ser, sier han, er de stort sett lært opp til å selge medisiner og ikke til å hjelpe deg med din helse.

Ja det var jo litt av en øyeåpner tenkte jeg. Da jeg et års tid senere kom i prat med en neurolog og hjernekirurg fikk jeg meg en ny overraskelse.

Siden denne neurologen ikke var norsk så var han jo ganske upåvirket av norske helsemyndigheters syn på hvordan ting er i verden, så det får være hans unnskyldning.

Jeg nevnte i løpet av samtalen mine egne helseproblemer med løsemiddelskader, encefalopati og polineuropati.

Han kunne fortelle meg at før slike typer skader kommer så langt at de skaper store problemer i livet ditt er det overhengende sannsynelig at du har langt alvorligere skader i alle de andre av kroppens organer. Han nevnte fortløpende ting som leverskade, nyreskader, lungeskader, hjerte og blodkarskader og til og med skader ned på cellenivå og mulige skader på DNA og kromosomer.

Dette var jo alvorlige påstander men på samme tid måtte jeg jo tenke på mine egne erfaringer.

Som løsemiddelskadet er det jo akkurat dette med leveren, nyrene, hjerte, blodkar og tarmene som plager meg aller mest i det daglige liv.

Det faktiske forhold var jo også at ingen av de utredende leger jeg har vært hos i den forbindelse har vist noen som helst interesse for dette.

De fleste stirrer bare blankt på deg når du snakker om disse andre problemene og den ene legen som dristet seg til å ofre noen form for svar kunne bare si at det er ikke noe i litteraturen som understøtter dette.

Det er derfor jeg nå med bange anelser skriver dette. Jeg ble sjokkert når jeg så at de som skal utrede dette i hovedsak er nevrologer, og hva de har satt opp som eksklusjonskriterier.

Spesielt reagerte jeg på at de vil ekskludere alle studier som ikke er relatert til nervesystemet og videre en ekskludering av dyrestudier.

Bare disse to eksklusjonene alene viser jo med all mulig tydelighet at det alt er tatt en avgjørelse om utfallet av studiet. Om de ekskluderer alle studier som viser leverskader eller nyreskader avskjærer vi oss fra å finne ut mer om hva som virkelig foregår når en person blir utsatt for løsemidler.
En ganske så arrogant holdning til problemet vil nå jeg si at dette er. Får de dette gjennom blir det sikkert ikke noe nytt studie utlyst på de neste 10 -20 årene.

Mitt spørsmål er hvordan folk med slikt et snevert syn kan bli tatt på alvor. Spesielt når vi i dagens moderne samfunn ser at det daglig kommer nye kjemikalier på markedet så er slike begrensninger svært skremmende. Man kunne nesten tro at en slik studie var et bestillingsverk enten fra Rikstrygdeverket eller forsikringsbransjen.

Det er omtrent som å si at du bare kan behandles for trafikkskade om du er påkjørt av en godkjent Saab eller Volvo og kun om bilen var grønn eller blå . . .

SIGVALD BERGESEN D.Y. OG HUSTRU NANKI'S ALMENNYTTIGE STIFTELSE

Dronningen 1. 0287 Oslo • Telefon: 23 13 15 90 • Telefax: 23 13 15 98

Fagrådslederen utfordrer til debatt

Av advokat
Kjell Inge Ambjørndalen
e-post: kjell.inge@norman-co.no

Advokatfirmaet Norman & Co. ANS
www.norman-co.no

Tidligere i dag fikk jeg en ny spesialisterklæring på bordet. Denne gangen gikk det bra. Min klient hadde for andre gang vært til utredning hos spesialist i arbeidsmedisin. Den første legen avviste ham nærmest med èn gang; "du har vært for lite eksponert til å kunne ha blitt skadet"! Og da stoppet utredningen. Ingen ytterligere undersøkelser ble foretatt. Ingen vurdering av alternative årsaker.

Men, denne gangen var han bedre forberedt. Via egen fastlege hadde han vært hos både nevrolog og nevropsykolog. I tillegg var det gjort et grundig arbeid med kartlegging av den mangeårige eksponeringen fra arbeidslivet. Og da ble altså resultatet positivt, i den grad man kan bruke et slikt adjektiv om en påvist løsemiddelskade. Dette forutsetter jo noe svært alvorlig, nemlig en livsvarig hjerneskade med alvorlige konsekvenser for så vel den som rammes, som for dennes nærmeste.

Når man først har fått typiske symptomer på yrkesrelaterte sykdommer/skader, og i tillegg har arbeidet i en virksomhet hvor kjemikalier, gasser, støv mv. var "hverdagen" skulle man tro at lovgivningen var en reell og effektiv støtte for den skadelidte. Både lov om yrkesskadeforsikring og folketrygdloven oppstiller jo rettigheter i disse tilfellene. Det er til og med bestemmelser om omvendt bevisbyrde, for å hindre at det skal være for vanskelig og nå frem for den enkelte. I realiteten – når teori går over til praksis – er det imidlertid min bestemte oppfatning at det motsatte er tilfelle. Både NAV og forsikringsselskapene baserer seg i det vesentlige på uttalelser fra de medisinske sakkyndige, som nødvendigvis støtter seg på egne vitenskaplige kriterier, uten særlig interesse for hvilke juridiske sannsynlighetsprinsipper Stortinget på et eller annet tidspunkt har lagt til grunn. Og legene har tradisjon for å avkreve en vesentlig høyere grad av sikkerhet før noe anses bevist. I virkelighetens verden går derfor usikkerheten i betydelig grad ut over den som loven i utgangspunktet har ment å beskytte.

I dette skjæringspunktet mellom juss og medisin oppstår et utall problemstillinger, som alle kan være avgjørende for at den enkelte får de rettigheter man er tiltenkt. Det er disse temaene jeg ønsker å belyse nærmere i denne spalten. Jeg vil selvsagt trekke frem spørsmål av juridisk karakter, enten det måtte dreie seg om lovgivning, rettspraksis eller erfaringer fra mitt virke som advokat eller som leder for A.L.Fs fagråd. Men, i tillegg ønsker jeg at leserne av Syndrom gir meg innspill om temaer som de tror vil kunne ha generell interesse. Dersom det er praktisk mulig er det fint om henvendelsen kan sendes pr e-post. Adressen finner dere på siden.

Jeg har en målsetting om at denne spalten skal bli et nyttig bidrag til debatt og diskusjoner blant A.L.Fs medlemmer, både i lokallagene og i de sentrale organer. Dette vil også støtte opp om det viktige likemannsarbeidet foreningen gjør.

Ved adresseforandring vennligst gi beskjed til medlemsservice NHF på tlf 24 10 24 00.

Nytt fra hovedstyret

Av Geir Werner, sekretær

Hei alle sammen, og godt nytt år!

Som kjent informerer hovedstyret litt om hva som skjer på hovedstyremøtene. Vi tror at en enkel, kortfattet informasjon vil dekke det meste av hva som skjer på møtene. Vi håper at denne informasjonen sammen med hjemmesiden: www.alfnorge.no og andre artikler i Syndrom vil gi god informasjon om hva som skjer i foreningen.

Årsmøtet

En stor del av møtet omhandlet forberedelser til årsmøtet den 24. – 26. april. Innkallingen til årsmøtet sendes som vanlig ut med minimum en mnd. varsel. Innkallingen offentliggjøres i Syndrom. Årsmeldingen er i disse dager på høringsrunder blant hovedstyrets medlemmer. I forbindelse med årsmøtet skal det også gjennomføres et kurs om den nye loven om diskriminering, diskriminerings- og tilgjengelighetsloven (DTL).
En hyggelig omvisning i dyreparken i Kristiansand er også planlagt i årsmøtehelgen.

Handlingsplan

Forslag til ny handlingsplan ble gjennomgått og styret besluttet at den må på høring i lokallagene slik at lokallagene også kan si sin mening om handlingsplanen.

Møte med helsepolitisk rådgiver

Som følge av at A.L.F har presset på er det nå ansatt en helsepolitisk rådgiver i NHF. Rådgiveren skal ivareta landsforeningenes spørsmål vedrørende helsepolitiske spørsmål. A.L.F opplyste rådgiveren om de helseutfordringer A.L.F sine medlemmer har og hvor vanskelig man har for å bli hørt av det offentlige helsevesen.
A.L.F skal fremlegge en handlingsplan med klare mål og delmål overfor helsepolitisk rådgiver i NHF. Vi er alle klar over at dette er et nøysomt arbeid og er innstilt på at det kan ta tid å nå alle mål.

A.L.F-prisen

Det var kommet inn forslag om tildeling av A.L.F-prisen.

A.L.F-prisen tildeles i 2009 til Oddvar Petersen for det mange-årige og viktige arbeidet han har gjort for foreningen. A.L.F-prisen deles ut på årsmøtet i 2009.

Fagrådet

Fagrådet har hatt liten aktivitet i det siste og derfor var leder i fagrådet invitert til møtet for å redegjøre for fagrådet arbeid. Møtefrekvensen i fagrådet er 1 – 2 møter i året, men på grunn av at fagrådets medlemmer bor geografisk langt fra hverandre kan det være vanskelig å finne en møtedato som passer alle. Fagrådet har imidlertid tatt dette innover seg og sender nå heller e-post til hverandre om spørsmål etc. For A.L.F er det viktig at fagrådet fungerer og at eventuelle nye medlemmer ikke må ha en slik posisjon i fagmiljøene at de kan komme i unødvendig konflikt med A.L.F grunnet små fagmiljøer i Norge. Fagrådet arbeider blant annet med et problem med at NAV avslår ofte second opinion på grunn av at de mener at saken er godt nok belyst. Fagrådet er inne på tanken om at EUs direktiv om fritt valg av helsetjenester også skal gjelde for utredninger. Dette grunnet de små fagmiljøene i Norge.

ADVOKATFIRMA
Wangensteen, Wigemyr & Co DA

Firmaet er blant de største advokatfirmaer på Sørlandet. Våre 12 erfarne advokater yter bistand innenfor de fleste rettsområder:

Alminnelig forretningsjus * Fast eiendoms rettsforhold
Odelsrett * Bygge- og reguleringssaker * Bobehandling
Erstatningsrett-personskade * Yrkesskader/-sykdommer
Forsikringsrett * Trygderett * Strafferett * Arbeidsrett
Skatte- og avgiftsrett * Familie, arv og skifte

Våre advokater:

* Helge Wigemyr
* Reidar Wangensteen
* Solveig Løhaugen
* Yngve Andersen
* Kai Knudsen
* Sverre Ellenes
* Johan F. Gjesdahl
* Ivar Sveen
* Bjørgulv Rygnestad
* Erik Ottemo
* Inger Johansen
* Ronny Chr. Håkonsen

Telefon 38 17 87 10 – Faks 38 02 04 58

Vestre Strandgt. 32, pb. 716, 4666 Kristiansand

ADVOKAT GRUPPEN
SAMARBEIDENDE ADVOKATER
TØNSBERG--SKIEN-ARENDAL-KRISTIANSAND

Varslingsplikt
ved foreldelse av yrkessykdomssaker

Av Hasse Benberg
Advokat i Advokatfirmaet Nidaros DA

Yrkesskadeforsikringsloven § 15 pålegger forsikringsselskapene å varsle skadelidte før foreldelse påberopes i en erstatningssak. Varslingen skal skje skriftlig og med en 6 måneders frist til å avbryte foreldelsen. Slik bestemmelsen er tatt inn i loven, ser den klar og oversiktlig ut. I praksis oppstår det imidlertid en del problemer rundt forståelsen av nettopp denne paragrafen.

Problemene skyldes for det første at varslingsplikten kun gjelder i forhold til krav som meldt før foreldelsesfristens utløp. Det blir derfor avgjørende å tolke hva som ligger i at et krav er meldt. Videre er det et problem at bestemmelsen praktiseres ulikt i de forskjellige forsikringsselskapene.

Flere forsikringsselskaper har presisert at de anser seg bundet av varslingsplikten så lenge en sak er under ordinær behandling. Hvis saken avsluttes, vil det ikke være behov for å varsle om foreldelse for krav som ikke var meldt før eller oppstår etter at saken ble avsluttet.

Dette er etter vårt syn en for restriktiv tolkning av varslingsregelen. For kort tid tilbake ble det foretatt en lovendring, hvor formålet var å innskjerpe varslingsplikten for forsikringsselskapene. Formålet var videre å verne den skadelidte og fjerne mest mulig tvil rundt forståelsen av regelen.

Etter vår oppfatning, må endringen som ble foretatt forstås slik at forsikringsselskapene ble pålagt en objektiv varslingsplikt. Dette innebærer at det uansett skal varsles om mulighetene for foreldelse, slik at den skadelidte uttrykkelig blir gjort klar over dette.

Slik regelen praktiseres i dag, vil det være mulig for forsikringsselskapene ensidige å avslutte en sak, for deretter å påberope foreldelse ovenfor en uvitende skadelidt. Dette er klart i strid med formålet med bestemmelsen og åpner for at regelen kan uthules gjennom tolkninger av hva som ligger i at en sak avsluttes. Denne "faren" er etter vårt syn et klart argument for å pålegge forsikringsselskapene en plikt til å varsle om muligheten for foreldelse uansett.

Et annet moment som trekker i den retningen, er at det ikke innebærer særlig praktiske problemer for forsikringsselskapene å varsle om foreldelse. Hvis en sak allikevel skal avsluttes, bør den skadelidte bli orientert om dette gjennom et oppsummerende brev. Varsling av foreldelse kan gjøres ved bruk av standardbrev som vedlegges det avsluttende brevet. Denne fremgangsmåten benyttes av enkelte saksbehandlere i forsikringsselskapene i dag, uten at dette fremstår som urimelig byrdefullt.

Den praktiske konsekvensen av at varslingsplikten oppfattes ulikt, er at den skadelidte må trå ytterst varsomt. Hvis man er av den oppfatning at saken ikke er eller kan avsluttes, vil det sikreste være å gi uttrykk for dette overfor forsikringsselskapet. Man unngår dermed en ensidig avslutning av saken, med en etterfølgende foreldelse av kravet.

Hvis saken ensidig avsluttes av forsikringsselskapet, bør man be om å få presisert om dette innebærer at foreldelse kan bli påberopt.

Det sikreste vil uansett være å ha en så tett oppfølging av saken at krav ikke foreldes. I forhold til forsikringsselskapene kan dette gjøres ved at det positivt bes om suspensjon av foreldelsen. Og selvfølgelig, hvis det er fare for foreldelse av et krav, ta de nødvendige skritt for å få avbrutt foreldelsen.

yrkesskader • personskader
pasientskader • forsikring • prosedyre

Advokat John Tuflått
Advokatfirma Consilium DA
Postboks 374, 1301 Sandvika
jt@consiliumlaw.no
Telefon 67 80 51 63 / 67 80 51 50
Telefaks 67 80 51 51
Mobil 93 43 12 57

Nevropsykologers rolle i arbeidsmedisinske vurderinger

Nevropsykologer har i de senere tiår fått en viktig plass innenfor den delen av arbeidsmedisinen der man utreder pasienter med mistenkt skade på nervesystemet. Ulykker i arbeidslivet kan gi store hodeskader hvor nevropsykologisk utredning vil være sentral som en av flere metoder ved fastsetting av skade og omfang.

Men det er de lette skadene / effektene på nervesystemet som er av størst praktisk betydning for nevropsykologers rolle i arbeidsmedisinske vurderinger.

Nevropsykologiske tester anvendt i forskning

Innenfor arbeidsmedisinsk forskning kan nevropsykologisk testing brukes for å studere sammenheng mellom eksponering for potensielt nevrotoksiske stoffer og deres effekter på nervesystemet. Resultatene på nevropsykologiske tester kan være en av flere metoder for å fastsette "kritisk effekt" knyttet til eksponeringer arbeidstakere kan være utsatt for. Man har studert både akutte effekter, altså effekter som går over når eksponeringen er opphørt, og langtidseffekter.

Klinisk nevropsykologisk praksis

I Norge har klinisk nevropsykologisk testing av pasienter som ledd i en arbeidsmedisinsk vurdering, i stor grad vært synonymt med diagnostikk av løsemiddelskader. Løsemiddelskade er egentlig en spesiell form av diagnosen toksisk encefalopati. Også andre stoffer enn løsemidler kan gi toksisk encefalopati. Blant de mer kjente eksponeringene er karbonmonoksid, hydrogensulfid, kvikksølv, bly og mangan. Det er også indikasjoner på at aluminium kan gi effekter på nervesystemet, dersom eksponeringene er høye nok.

Sammenlignet med andre land har de skandinaviske landene hatt mange pasienter som har fått diagnosen løsemiddelskade. Både i et norsk og i et europeisk perspektiv er det nå ønske om å revurdere kriteriene for løsemiddelskade, som man kom frem til på midten av 1980-tallet. To grupperinger, en norsk og en europeisk, arbeider i dag med en slik revurdering av diagnosekriteriene.

Nevropsykologers rolle

En nevropsykologisk undersøkelse er en undersøkelse av funksjon. Selv om ulike testprofiler er mer eller mindre karakteristiske for ulike tilstander, kan ikke en funksjonsundersøkelse gi et svar på hva som er årsaken til pasientens tilstand. Men heller ikke andre faggrupper som undersøker pasienter med mistenkt diffus encefalopati, kan være skråsikre på årsakene til pasientens tilstand.

Hvem kan stille diagnosen?

Innenfor psykisk helsevern er det leger og psykologer som kan stille diagnoser.

"Løsemiddelskade" er en diagnose som til dels faller innenfor psykisk helsevern. I motsetning til mer utbredte lidelser, er kompetansen til å diagnostisere en løsemiddelskade eller en annen yrkesbetinget encefalopati mindre generell.

For å kunne stille diagnosen yrkesbetinget encefalopati, er den arbeidsmedisinske vurderingen helt sentral. Svært mange av pasientene som undersøkes av nevropsykologer som ledd i en arbeidsmedisinsk utredning, har en lidelse som gir seg utslag i redusert nevropsykologisk funksjon. Men dersom pasienten ikke har vært eksponert i en grad eller varighet som ut fra nåværende kunnskap kan gi toksisk encefalopati, så har ikke pasienten en yrkesbetinget encefalopati.

Når all tilgjengelig informasjon foreligger, er det ikke nedfelt i lov hvem som skal trekke den endelige konklusjonen. Ut fra Lov om Helsepersonell forventes det at den som har best kompetanse i feltet stiller diagnosen. Men det vanligste er at en spesialist i arbeidsmedisin eller en nevrolog sammenfatter den tilgjengelige informasjonen og stiller den endelige diagnosen på bakgrunn av dette.

Kilde: Stami

Økt satsing på kjemisk arbeidsmiljø

STAMIs database for kjemisk eksponering i arbeidslivet (EXPO) blir nå den nasjonale eksponeringsdatabasen. Gjennom et mer effektivt innrapporteringssystem, en mer effektiv innsamling og systematisering av opplysninger om kjemikaliebruk i norsk arbeidsliv og en økt bruk av eksponeringsdatabasen EXPO ser vi nå en økt satsing på kjemisk arbeidsmiljø.

I første omgang skal det utvikles dataløsninger og iverksettes pilotprosjekter i flere bransjer, med sikte på å utvikle et hensiktsmessig elektronisk innrapporteringssystem. Etter pilotperioden skal alle data fra eksponeringsmålinger i norske virksomheter innrapporteres og systematiseres i eksponeringsdatabasen EXPO, som er lokalisert ved Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI).

– Vi vil umiddelbart sette ned en prosjektgruppe bestående av STAMI, Arbeidstilsynet og petroleumstilsynet som skal jobbe videre med dette i nær dialog med bransjer og partene i arbeidslivet, sier forskningsdirektør Pål Molander ved STAMI.

Han sier videre at vi allerede har kommet langt i utvelgelsen av aktuelle bransjer som skal inngå i pilotprosjektene, hvor både oljebransjen og aluminiumsindustrien har stilt seg positive til å delta. Det skal i tillegg suppleres med to mindre bransjer som fortrinnsvis skal bestå av små og mellomstore bedrifter, for å dekke opp bedre bredden i arbeidslivet.

Kjemikaliebruk og eksponeringsnivåer

Systemet skal utformes slik at hver enkelt virksomhet får tilgang til et område hvor egne data er lagret over tid, og med mulighet til å kunne hente fram rapporter om kjemikaliebruk og eksponeringsnivåer i egen virksomhet.

– Å få en bedre oversikt over kjemikaliebruken i arbeidslivet vil være et viktig bidrag til å forebygge sykdom og helseskader. Vi har derfor satt av 4,2 millioner kroner, slik at dette viktige prosjektet kan startes opp umiddelbart, sier statsråd Dag Terje Andersen (AID).

Pål Molander påpeker at STAMI er svært glade for denne satsingen og han tror at dette systemet vil bidra til økt fokus på kjemisk helsefare generelt, og at muligheten en nå får til å samtolke alle disse eksponeringsdataene vil gi ny kunnskap som kan nyttegjøres i preventiv sammenheng.

EXPO består allerede i dag av over 120.000 eksponeringsmålinger fra nesten 6.000 norske bedrifter, og vi ser frem til å videreutvikle denne basen til å bli en brukervennlig og landsdekkende database som mange skal få glede av.

Kunnskapskilde

Databasen vil også utgjøre en viktig kunnskapskilde for Nasjonal overvåking av arbeidsmiljø og -helse (NOA) ved Statens arbeidsmiljøinstitutt. Det nye systemet vil utgjøre et viktig kunnskapsgrunnlag for arbeidsmiljømyndighetenes tilsynsarbeid, og for det forebyggende arbeidet som virksomhetene og partene i arbeidslivet gjør på dette feltet.
Statens arbeidsmiljøinstitutt og NOA vil bidra til å gjøre denne kunnskapen både kjent og mulig å utnytte.

Forankring i arbeidslivet

Denne utvidede satsingen på kjemisk arbeidsmiljø som Arbeids og Inkluderingsdepartementet nå forestår, er en oppfølging av anbefalingene i en fersk rapport fra en arbeidsgruppe som har utredet muligheter for å få bedre oversikt over kjemisk eksponering i arbeidslivet.

Arbeidsgruppen har bestått av representanter for Statens arbeidsmiljøinstitutt, Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet. Gruppens arbeid og anbefalinger er forankret i en referansegruppe bestående av partene i arbeidslivet, utvalgte bransjer og øvrige berørte parter.

Kilde: Stami

Følg med på A.L.Fs nettsider - www.alfnorge.no

Styrket samarbeid om farlige stoffer skal gi økt sikkerhet

Mange myndigheter har et fagansvar for farlige stoffer. Etablering av samvirkeområdet farlige stoffer skal gi svaret på om det finnes gråsoner og uklare ansvarsforhold, som det bør ryddes opp i. Det vil gi samfunnet en samlet oversikt over risikoen og et bedre grunnlag for forebygging og beredskap.

Erfaringsrapporten etter Vest Tank-ulykken peker på at bedre kommunikasjon og samarbeid mellom involverte parter kunne ført til bedre håndtering av selve ulykken og den påfølgende krisen. Andre hendelser, som sommerens skogbrann i Froland og strømbruddet på Oslo Sentralstasjon, viser også at det er behov for bedre oversikt over risiko- og sårbarhet på tvers av sektorer.

DSB er gjennom kongelig resolusjon av 24. juni 2005 tillagt et ansvar for koordinering av aktiviteter, objekter og virksomheter med potensial for store ulykker. Det innebærer blant annet at direktoratet skal ha oversikt over risiko- og sårbarhetsutviklingen i samfunnet, og på tvers av sektorer ta initiativ til å forebygge alvorlige hendelser.

– Farlige stoff er et område hvor flere myndigheter har et forebyggende eller beredskapsmessig ansvar. Spørsmålet er om vi til sammen dekker alt, eller om det er gråsoner der ansvarsbildet er uklart, sier Lea.

Samvirkeområdet farlige stoffer etableres 18. november når relevante myndigheter møtes for å diskutere felles utfordringer. Det omfatter både forebyggende og beredskapsmessige forhold knyttet til alle typer farlige stoffer, både den lovlige håndteringen og ulovlig bruk. Spesielt skal det legges vekt på sikkerheten knyttet til farlige kjemikalier.

Hensikten er styrket informasjons- og erfaringsutveksling og økt samarbeid ved tverrfaglige utfordringer, slik at det etableres en bedre oversikt over risiko- og sårbarhetsutfordringer innen området farlige stoffer.

– Den første utfordringen vil være å etablere en felles oversikt; hvilke utfordringer står vi overfor, dekker vi alle områder, og er ansvarsbildet klart? Målet er å komme frem til et felles kommunisert risiko-, trussel- og sårbarhetsbilde. Befolkningen har rett til å få vite hvilken risiko og sårbarhet de er eksponert for, sier Lea.

Kilde:
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)

15 års erfaring med

- **Erstatning**
- **Yrkesskader/-sykdom**
- **Trafikkskader**
- **Forsikring**
- **Arbeidsrett**
- **Trygd**
- **Fast eiendom**
- **Ekspropriasjon**

§ ASKER-ADVOKATENE

Postboks 84 - 1371 Asker
Telefon 66 90 70 80 - Faks 66 90 70 81

Adv. BUGGE

Timeavtale 90 97 21 90 (mobil)
jb@askeradvokatene.no - www.askeradvokatene.no

MEDLEMSTILBUD

Av Bent Bentsen

Som medlem av Arbeidsmiljøskaddes landsforening (A.L.F) er vi medlem i Norges Handikapforbund (NHF) og kan benytte oss av NHF sitt tilbud til medlemmene.

Norges Handikapforbund tilbyr sine medlemmer en rekke medlemstilbud. I tillegg til egne tilrettelagte hytter gies det også ulike rabatter på varer og tjenester.
Medlemstilbudene gjør at du på en enkel måte får igjen noe for medlemskontingenten du har betalt. De fleste av fordelene sørger i tillegg for at du sparer inn mye på medlemskontingenten!

Disse medlemstilbudene har jeg kopiert fra Hjemmesiden til NHF (www.nhf.no).
I venstremenyen under medlemskap finner du utfyllende informasjon om det enkelte tilbud. Du kan også kontakte ditt A.L.F lokallag eller ditt regionkontor.

Telenor

Som NHF-medlem kan du nå få gode rabatter på dine Telenor abonnement. Har du 3 eller flere av Telenors hovedtjenester (mobil, fasttelefon, internett) vil du automatisk få ytterligere 5 % rabatt på dine abonnement og samtalepriser ved benyttelse av fellesfaktura.

Mobiltelefoni (gjelder alle fakturabaserte Telenor og Djuice abonnement, unntatt Djuice Control) 30 gratis ekstra ringeminutter pr. måned.
Send SMS med kodeord: **ORG NHF til 2000** for å få 30 gratis ringeminutter på din mobil.

Fasttelefoni (gjelder kun BASIS abonnement)
- 10 % rabatt på trafikk under kr. 4000,- pr. år
- 15 % rabatt på trafikk over kr. 4000,- pr. år.

NB! Gjelder ikke trafikk til opplysningen, teletorg spesialnummer og andre servicetelefoner.

Superlørdag! Gratis trafikk til andre fasttelefoner i Norge – hele lørdagen!
Det eneste du betaler er oppstartprisen på 59 øre pr. samtale.

Bredbåndstelefoni (gjelder kun BASIS abonnement)
- 10 % rabatt på trafikk under kr. 4000,- pr. år.
- 15 % rabatt på trafikk over kr. 4000,- pr. år.

NB! Med Telenor Bredbåndstelefoni ringer du gratis til alle andre med Bredbåndstelefoni fra Telenor.

Bredbånd

Fra den 3. november 2008 endret Telenor navn på sine internettabonnement og øket hastigheten på disse. Online ADSL har nå opphørt og er erstattet med Bredbånd internett. Våre medlemmer som allerede har et Online ADSL abonnement med NHF rabatt vil få beholde dette. Ved endring av hastighet eller flytting vil abonnementet bli konvertert til nytt Bredbåndsabonnement.

Fri etablering med Gjør Det Selv-pakke
5-10 % rabatt på Bredbånd
Medlemskap i NHF og abonnement hos Telenor, må være registrert på samme person.

Drivstoffavtale STATOIL

Medlemmer i Norges Handikapforbund tilbys følgende rabatter på Statoilkort og Statoil MasterCard: 35 øre rabatt pr. liter bensin og diesel fra første liter på alle Statoilstasjoner i Norge. Rabatt på bensin og diesel trekkes direkte av på fakturaen på gjeldende pumpepriser. Hver 6. vask gratis. Statoil Personkort er gratis og uten gebyrer.

Veigrep for bil

Norges Handikapforbund har forhandlet frem en gunstig pris for våre medlemmer på produktet AutoSock. Det er et trekk i tekstil som kles utenpå bildekket og er:
- Perfekt som midlertidig nødhjelp på glatt føre
- Enkel og rask både å ta av og på
- Veier lite og er enkelt å lagre
- Er vaskbart og kan brukes flere ganger
- Passer nesten alle personbiler.
- Godkjent av tyske TÜV
- Utviklet i tett samarbeid med utstyrseksperter fra Norges Olympiatopp innen ski og vannsport

AutoSock leveres i en kraftig pose som også inneholder hansker. Veiledende pris er kr. 649,-. NHF pris er kr. 400,-. I tillegg kommer frakt og porto på kr. 45,-. Totalt NHF pris: kr. 445,- inkl. mva.

NAF-medlemskap

Som bilist og NHF-medlem, kan du få rabatt på kr. 100,- på ditt NAF-medlemskap. Ta kontakt med ditt nærmeste NAF kontor, eller gå inn på www.naf.no for nærmere informasjon og innmelding.

Du kan også ringe NAF medlemsinformasjon på telefon 810 00 606.

NAF-medlemmer som har sin private bil/MC forsikring i Gjensidige NOR Forsikring slipper å betale ordinær egenandel på kr 4000,- ved kollisjonsskade. Forhøyet egenandel reduseres med kr 4000,-.

Hotellavtaler

Norges Handikapforbund har forhandlet frem spesialpriser for NHFs medlemmer på alle hoteller i Choice Hotels (Comfort/ Quality/Clarion), utvalgte hoteller på Radisson SAS og Thon Hotels.

For å få korrekt pris med NHF rabatt trenger du å oppgi avtalekode ved bestilling.

Choice Hotels (Comfort/ Quality/ Clarion): ch 46920
Radisson SAS: 69080
Thon Hotels: NHF

For mer informasjon om hotellene kan du se mer på respektive hjemmesider.

NHF Hyttetilbud

Flere lokallag i Norges Handikapforbund har hytter. Disse leies ut til medlemmer til en gunstig pris. Dette er et godt tilbud til medlemmene.

Noen av hyttene ligger i nærheten av fjellet, mens andre ligger i nærheten av vannet.

Medlemsfordel i Spania

Rabatt på ferieopphold på Villa Romantica I Alfaz del Pi i Spania.

Villa Romantica er et idyllisk og sjarmerende leilighetskompleks beliggende mellom landsbyene Alfaz del Pí og Albir, like nord for Alicante på Costa Blanca.

Her kan man leie fullt utstyrte leiligheter med 1, 2 eller 3 soverom og benytte seg av fellesområdene med blant annet svømmebasseng, boblebad, bodega og BBQ.

Samtlige av leilighetene og området er tilpasset rullestolbrukere. Stedet eies og drives av et norsk ektepar, der hun er rullestolbruker.

Som medlem i NHF vil du få 15 % rabatt på ukesleie (gjelder ikke langtidsleie) på Villa Romantica. Det gis ikke rabatt på langtidsopphold i skoleåret, men da er ordinær pris lavere enn de rabatterte ukesprisene. Månedsprisen i skoleåret er per dags dato 1500.

For å oppnå 15 % rabatt, oppgi ditt medlemsnummer ved bestilling. All bestilling av reise skjer på telefon: 00 34 96 588 87 14, eller på e-post: info@villaromantica.es

ADVOKATFIRMAET
NORMAN & CO ANS
ETABLERT 1878

Helge Husebye Haug
Kjell Inge Ambjørndalen
(leder av fagrådet i A.L.F)
Jane M. Ytreøy Grøndalen
Julie Høydal Davik

M.N.A
E-mail: advokatfirmaet@norman-co.no
www.norman-co.no

PERSONSKADE
YRKESSKADE
PASIENTSKADE
FORSIKRING
PROSEDYRE

Kontoradresse:
Huitfeldtsgt 4
0253 Oslo

Telefon
22 12 11 80

Telefaks
22 12 11 90

Ein vintermorgon vert til

Svart. Det er inga stripe av ljos nokon stad på himmelen. Ikkje noko som ber bod om ein dag som skal kome. Men vi veit at han kjem . . .

Med eitt ser eg Sykkylvsfjella sine svake riss mot ein ljos grå himmel. Vert det klarver? Vert det regn? Det kan og kome snø. Vervarslinga sa det, at det skulle kome snøbyger utpå dagen. Men veret her langs kysten lever sitt eige liv, og høyrer neppe på meteorologen.

Eg undrast ofte på veret men ser ikkje ofte på vervarslinga, då eg har eiga vervarsling i kroppen. Ja eg undrast på kvifor veret tek ein annan veg enn venta. Det er som eit strategispel der oppe på himmelen. Det spørst kva som kjem inn frå venstre - eller høgre, kva slags innverknad lågtrykka får på vindane. Fire vindar og høgtrykk og lågtrykk slæst på himmelen. Kven skal vinne? Kven av dei skal styre folket på jorda i dag? Ikkje å undrast at Tor med hammaren var meir enn avgudstru. Det vart ein talemåte heilt inn i vår moderne tid.

No medan eg undrast, ser eg aktivitet ta til under Vegsundbrua. I vårt mørke vinterland tek dagen til før nattemørket slepp taket.

Ikkje så rart at ein får vinterdepresjonar når ein må tvinge søvnen ut av ansiktet og gå på jobb i eit mørker der ein ikkje ser fot framfor seg. Det skulle vore lovforbod mot arbeid medan mørket ligg over landet. Trass i B-menneske som eg er, ser eg det meiningslause i det.

Det vert ljosare på sørhimmelen, og akkurat no strauk snøplogen oppetter vegen på ein av sine sjeldne vitjingar. Utkantstrok innan byen vert ikkje alltid prioritert. Men ein må berre vere glad det ikkje er ein fimbulvinter vi kjempar med.

Natta er i ferd med å verte til grålysning. Den sterke kaffikoppen eg trøystar meg med og som skal vekkje meg, hjelper godt på morgongruffet (- og jau, det er ALI-kaffi). Mykje ljos i alle hus men stort sett sovebyar enno.

Ein fiskebåt startar tidleg. Eg skuttar meg ved tanken. I mi verd er fiske noko ein syslar med på varme soldagar eller regndagar, ikkje midtvinters. Men vil ein ha koketorsk utan å betale hundre kroner kiloet, må båten og mannen ut.

Nei, men no ser eg ei raud stripe som stadig veks ovanfor fjella. Korleis var det no, ordtaket om at "morgon raud gjev kvelden - -?" Nei her nyttar det ikkje med nynorsk. Kristian Trægde visste korleis det var, og i verboka hans vert all von om fint ver teken frå meg: Morgen rød gir aften bløt. Slik var det. Uversteikn er det når himmelen velsignar oss med dette fargesprakande raude, oransje og gule ljoset. Og vi kan berre gje oss over og nyte det. Klamre oss til kvar ljosstripe, fordi det er nok mørker på denne tida.

Eg skrur på alle ljos i romma der eg er, straumkrise eller ikkje; må vekkje meg sjølv, og det hjelper på humøret; vinterdepresjonane når meg aldri slik.

Nett som himmelen ligg bada i eit hav av gull og myrra, eksploderer himmelen og fjella i eit kvitt strålande ljos. Sola! Aldri sluttar eg å undre meg over denne eldkula som endrar natta til dag, som gjer så mykje med oss menneske at vi nær sagt dyrkar ho.

Og eg kjenner ein stor varme breie seg inne i meg. Fuglane tek til å synge, bikkja mi sprett ned frå sofaen, snøftar litt, og pus strekkjer seg i nesten uanstendig latskap på golvet.

Ein ny dag vart nett fødd!

Anne-Grethe Fure

Ikke tid til tillitsverv?

Noen betraktninger til alle som ikke har tid til å ta tillitsverv.

Min farfars farfar arbeidet 12 timer hver dag, også lørdager. Det ble en arbeidsuke på 72 timer. Han hadde dessuten et gartneri, med et lite hus, var brannmann i det lokale brannkorpset og tenor i sangforeningen. Han klipte selv sine seks barn, halvsålte familiens sko, hugde åtte kubikkmeter ved til vinteren, samt lagde det meste av inventaret selv.

Min farfars far hadde kommet ned i 54 timers arbeidstid. Han overtok gartneriet og var brannmann. Likeledes var han med i sangkoret. Han klipte ikke sine 4 barn og hans vedhugging innskrenket seg til en kubikkmeter, for han begynte å fyre med kull. Inventar var noe man kjøpte.

Min farfar arbeidet 48 timer i uken. Også han drev gartneriet og var medlem i bandyklubben. Men han hadde verken tid til sang eller frivillig tjeneste i brannkorpset. Hans to barn gikk til frisøren. Vedhogging til vinteren? Nei, men han drev med litt sløyd innimellom.

Min far er tradisjonsbundet og derfor medlem i fotballklubben, men han går aldri dit. Han har sluttet med familiegartneriet, det lønner seg ikke lenger, og han har ingen barn hjemme. Brensel og kull til vinteren? Nei, han har fått elektrisk oppvarming. Hvordan skulle han ellers få tid til noe i vår oppjagede tid? Han arbeider tross alt 45 timer i uka.

Og jeg selv? Jeg har over hodet ikke tid til noen ting. Ikke tid til å synge i kor og slett ikke tid til frivillige tillitsverv. Hvordan skulle jeg få tid til det med en slitsom og lang arbeidsdag på 36 timer i uka?

Ukjent forfatter

YARA

Mer HMS med YARA

Toksisk gass kan utgjøre en betydelig kjemisk helserisiko i mange arbeidssituasjoner, Yara tilbyr Nutriox®-konseptet som består av:

Rådgivning
Vi tilbyr individuell rådgivning, seminarer og foredrag for å øke kunnskapen om årsaker, konsekvenser og mulige behandlingsmåter av meget toksisk gass som hydrogensulfid (H_2S) med relatert risiko for lukt og korrosjon.

Kartlegging
Tilstrekkelig dokumentasjon av gasskonsentrasjonen er nødvendig for å være i tråd med arbeidsmiljøloven og for å bestemme riktig tiltak. Vi tilbyr kartleggingsprosjekter som innbefatter befaring, utleie av måleutstyr og kartleggingsrapporter.

Behandling
Avhengig av situasjonen vil vi anbefale behandling av de underliggende årsakene. Det er ofte nødvendig med kontrollert dosering av tilsatsstoffet Nutriox® som biologisk hindrer gassdannelse i avløpsvann, slam og annet avfall. Nutriox® er en høyren, ikke merkepliktig nitratløsning som produseres i Norge.

Hvis du er interessert i mer informasjon kontakt oss på telefon 24 15 70 00

www.yara.no

A.L.F Telemark

A.L.F Telemark hadde årets siste samling den 3. desember på Dag Bondeheim i Skien. Lokalet var vakkert pyntet med mengder roser vi hadde fått og dessuten en stor pakkehaug som vi også hadde fått. 34 personer møtte. Kveldens gjest var Jan-Arne Dammen fra Buskerud-laget. Dessuten møtte Oddvar Nystad, veteranen innen NHF i Telemark.

Vi startet med vår egen julekveldsvise - fritt etter Prøysen og til musikk av Kai Tangen Pedersen: ”Je skulle vaske gølve, je skulle børi ved, je skulle satt opp fuglband, je gløмte bort alt det... osv”.

Anne-Karin Johanson leste vakkert og levende ”ord for dagen” i form av et dikt om det å ta vare på hverandre.

Så ble ordet gitt til Jan-Arne Dammen som hadde som tema ”OST” som stod for ”omsorg - støtte - tillit”, og han vinklet dette til hverdagen vår, som kan være svært så vanskelig når en er løsemiddelskadet. Han avsluttet med å referere til litt av alt de driver med i Buskerud-laget og viste til deres hjemmesider.
Ingen godtgjørelse ville han ha, men han fikk med seg et minne fra Telemark i form av et porselensbilde.

Oddvar Nystad fikk selvsagt blomster med takk og gode ord og hilsen hjem til Gerd som var syk.
Nome-folket hadde blomster til leder som ble både overrasket og glad.

Vi hadde god mat og det var dessuten ekstra trivelig ved bordene.
Flere traff tidligere kolleger fra den tid de var i yrkeslivet, og det var nok å mimre om.
Nissen hadde pakke til hver enkelt, og enda var det en hel del pakker igjen som ble loddet ut.

Kai spilte en avdeling på piano og sang også - både alvor og skjemt til stor glede for feststemte deltakere. Det var allsang og hefter med julesanger var delt ut med den tradisjonelle ”Deilig er jorden” til avslutning.

Else Andrèn, sekretær

Hei på dere

Her er litt oppdatering på hva som skal skje våren 2009 i A.L.F-Sør Trøndelag.

1. **9. februar kl 19.00**
   Medlemsmøte
   Jan Bjørn Isaksen
   holder fordrag.
2. **10. februar kl 10.00**
   Yrkeshistorikk, opp
   følging nye medlem
   mer.
3. **30. mars kl 19.00**
   Årsmøte/Medlemsmøte
4. **20. april kl 19.00**
   Medlemsmøte

Vi er en gjeng som treffes på A.L.F-kontoret etter nærmere avtale på dagtid. Her hjelper vi hverandre med yrkeshistorikk og andre ting.

Se også vår hjemmeside
w.w.w.alf-trondelag.no

For nærmere info
ring Svein på tlf 902 53 440
eller 73 85 22 55.

Mvh
Svein Rokkones

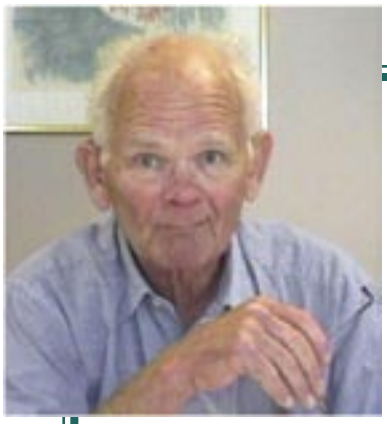

John Andrèn har gått bort

Arbeidsmiljøskaddes Landsforening har mistet en av sine fremste ildsjeler i arbeidet med å bistå enkeltpersoner og deres familier med råd og veiledning i vanskelige situasjoner når sykdom og skade har inntruffet. Likeså å fremme kunnskap omkring det å være yrkesskadd og mestre en endret hverdag.
Johns bortgang er et stort tap for oss alle, ikke minst for A.L.Fs lokale lag i Telemark, hvor John har vært leder siden laget ble opprettet høsten 1986.

Tross helseplagene du selv slet med John, valgte du, sammen med din kone Else, å vie din tid til foreningen og våre medmenneskers beste.
Du ofret deg for de som ba om råd og hjelp i enkeltsaker og de som hadde det vanskelig innen hjem og familie på grunn av sykdom, og ikke minst det viktige og samfunnsnyttige arbeidet du har utført som leder av Telemark lag av Arbeidsmiljøskaddes Landsforening.
Det er mange der ute som er deg dypt takknemlig for hva du og foreningen har betydd for dem i over 22 år.

Vi vil alltid minnes din gode latter, dine spøkefulle og morsomme bemerkninger og din iver som fotograf. Du hadde en enestående personlighet som ga tillit til de som hadde behov for å snakke ut om sine vanskeligheter og du gjorde hva du kunne for å hjelpe dem.
Sosial samhørighet er et kjent element innen Telemark lag og vi er imponert over den dugnadsånd som ble vist i å arrangere både festlige tilstelninger og opplevelsesturer for medlemmer i både inn og utland.
Sammen med den gode høyre hånd du hadde i din hustru, fikk du realisert mange gode innspill til det beste for alle.

Du var alltid en ivrig deltaker på kurs og seminarer arrangert både av egen organisasjon og andre. Vi var alltid glade for å ha deg der for du var alltid et lyspunkt i blant oss.

Vi vil aldri glemme deg John og vi bøyer oss alle i dyp takknemlighet for hva du har betydd for Arbeidsmiljøskaddes Landsforening siden den ble stiftet i 1986. Fred over ditt minne.

For sitt arbeid ble John Andrèn tildelt A.L.Fs æresmedlemskap i 1996 og Norges Handikapforbunds hedersbevisning med sølvnål i 1999.

Nestleder Oddvar Petersen

Kunngjøring

Årsmøte A.L.F 2009

24. – 26. april avholder Arbeidsmiljøskaddes Landsforening sitt årsmøte.

Sted:
Quality Hotel & Resort Kristiansand, Sørlandsparken
Telefon: (47) 38 17 77 77
Faks: (47) 38 17 77 80
E-post: qr.kristiansand@choice.no

Flybuss: Ta flybuss merket ARENDAL. Buss korresponderer med hver avgang og ankomst, og stopper ved hotellet fra flyplassen, og stopper ved Dyreparken på vei til flyplassen.

Buss fra byen: Ta buss merket M1 fra rutebilstasjonen (gule busser).
Rutebilstasjonen er 75 meter fra Jernbanestasjonen.

Veibeskrivelse:
Fra Oslo: Ta av ved Kristiansand Dyrepark. Følg skilt til Quality. Ligger på motsatt side av Dyreparken.
Fra vest: Ta av ved Kristiansand Dyrepark. Følg skilt til "Quality" (Du ser hotellet ved avkjøringen fra E-18: Stor, gul bygning rett fram, på høyre side av veien.)

Det er enkelt å finne fram! Hotellet har stor, gratis parkeringsplass!

Advokatfirmaet Nidaros DA

MNA

Har du fått helseplager som følge av jobben?

Ring oss for å høre om du kan ha krav på erstatning!

Vi har spesialisert oss på slike saker gjennom 15 år.

Advokat Ivar Chr. Andersskog
Advokat Bjørn M. Brauti
Advokat Robert Helberg
Advokat/MBA Hasse Benberg
Advokat Knut Melting
Advokatfullmektig Mads Midelfart
Advokatfullmektig Marit Figenschau

Advokatfirmaet Nidaros DA, Kjøpmannsgt. 19, 7013 Trondheim, Norway
Telefon +47 73 87 99 99 - Telefaks + 47 73 87 99 98
E-post: post@nidarosda.no - www.nidarosda.no

Advarsler må gjentas

Advarsler relatert til farene fra toksisk gass fra råtneprosesser må gjentas hyppig.
Historien som kom på trykk i forrige Syndrom følges opp av en ny opplevelse som kan stå som advarsel for alle som er i befatning med materier som er under lagring med forråtnelse.

Av Michael B. Lehfeldt, dipl.rer.pol
Avdelingsleder Yara Industrial
HMS Rådgiver

I forrige utgave av Syndrom (nr 4. 2008) kunne vi skrive om en opplevelse av en ansatt som ble utsatt for toksisk gass på en arbeidsplass hvor oljeholdig avfall ble håndtert.
Denne historien har nå dessverre fått en oppfølgingshistorie. Rett før jul ble vi på nytt ringt opp av vår samarbeidspartner. Han ønsket å dele en ny opplevelse som vi går ut fra er relatert til frigjøring av hydrogensulfid (H_2S) og/eller relaterte gasser.
Telefonsamtalen ble fulgt opp av en kort sammenfatning på mail. Det er denne sammenfatningen som gjengis her mer eller mindre ordrett bortsett fra noen "kosmetiske" rettelser og en viss grad for anonymisering. Vår partner skrev følgende:

"Jeg må fortelle deg om en hendelse som følger et forløp som ligner i enkelte trekk H_2S-reaksjoner som du tidligere har fortalt om.

Fredag 12. desember åpnet jeg en oljeprøve som var noen måneder gammel. Det strømmet ut gass. Det kom en skarp lukt som forsvant.
Jeg skrudde lokket på igjen og ett minutt senere roper min arbeidskamerat: "Hvor kommer den forferdelige møkkalukten fra???".
Jeg skjønte ikke hva han snakket om, for jeg kjente ingen sterk lukt.
Da oppfattet jeg hva som kunne ha skjedd. Ventilasjonsanlegget ble satt på fullt og vi gikk ut i frisk luft.
Søndag natt fikk jeg kraftig vondt i brystet. Det gikk over i løpet av ca. 90 minutter. Mandag ca. 0830 kom smertene i brystet tilbake. Jeg ringte til legen kl 0900 og de sa "kom med en gang". Der ventet de på meg og jeg ble utredet uten noen form for tidsspille. Jeg ble behandlet med smertestillende medisiner og dagen etter kl 1600 ble jeg utskrevet, slapp, sliten og meget glad for ekstremt god og effektiv behandling av alle involverte."

Det hører med til historien at det oppsto en god del angst og usikkerhet hos vår partner som man med en hvis grad av empati lett kan sette seg inn i.
Historien ble fulgt opp av en hyggelig takk for at vår partner hadde mottatt informasjon fra Yara tidligere slik at han i hvert fall kunne forstå sammenhengene (dessverre var informasjonen ikke tilstrekkelig for å hindre uhellet).

Vår partner er inneforstått med at opplevelsen hans kan komme på trykk slik at den kan stå som advarsel og forhåpentligvis forebyggende læring for andre som måtte komme i lignende situasjoner. Han minnet også om at bruk av personlig verneutstyr (som personlig gassalarm) spiller en vesentlig rolle i så måte.

Vi i Yara er overbevist om at hyppig gjentakelse av informasjon relatert til farer fra toksiske gasser som er forårsaket av forråtnelsesprosesser er nødvendig for å redusere antall forekomster av slike opplevelser.

Gjentakelse av informasjon er en måte å bidra til at flest mulig som er utsatt for et lignende risiko er eller blir klar over sammenhenger og risiko slik at det oppnås en forebyggende effekt som hindrer uhell.

I hvilken grad man benytter seg av Yara sine tjenester og produkter som fordypende rådgiving evt. gjennom et HMS-seminar, kartlegginger av toksisk gassforekomst eller mulig bruk av tilsatsstoffer som hindrer årsaken for gassdannelse blir da forsåvidt av sekundær betydning.

Dokumentregister

Dokumentregister vedrørende saker som er behandlet i media de siste årene.
Det er samlet rundt 70 saker som også er lagret i papirformat. Tanken bak dette registeret er at dere som ikke har tilgang til data også skal ha en mulighet til å lese aktuelle saker som har stått på trykk i aviser og tidsskrifter. Det er mange dokumenter som beskriver skader etter hydraulikkoljer.
Dersom du ikke har tilgang til internett så ta kontakt med ditt lokallag eller redaksjonen for aktuelle artikler.
Det er Sigmund Ersfjord som har samlet dette, og han kan treffes på tlf. 63 91 00 17

Vi vil ha en riktig diagnose / 2 / 01.10.2003 / 10

Intervju med Hille og Pettersen i A.L.F. Er du kommet inn i systemet med en diagnose, må du kanskje leve med det.

Dagbladet.no Syndrom

Metoderapport til SKUP. Giftoljeskandalen / 5 / 15.01.2004 / 8

Vi vasset i triste menneskeskjebner. Legene skjønte de var syke, men ikke hvorfor.

E-post: ash@dagbladet.no *eller* rmo@dagbladet.no

Statoil: Rapporten er frigitt. / 6 / 18.11.2005 / 2

Dagbladet kontaktet Sintef for å få tilsendt giftrapporten fra 1984

dagbladet.no/nyheter/2005/11/18/449710.html

Krever gransking / 9 / 19.11.2005 / 2

Avsløringer om kreftsyke, giftskadde og døde oljearbeidere

dagbladet.no/nyheter/2005/11/19/449828.html

Ber om åpenhet / 7 / 20.11.2005 / 2

Norges forskningsråd synes det er problematisk at oljeselskapene dikterer forskere

dagbladet.no/nyheter/2005/11/20/449904.html

Kjemikalie-eksponering tatt på alvor / 10 / 30.11.2005 / 1

dagbladet.no/nyheter/2005/11/30/450802.html

Kastet opp fem, seks ganger hver natt / 8 / 30.11.2005 / 3

Vasset i borreslam og olje

dagbladet.no/nyheter/2005/11/30/450800.html

Statsråden krever svar / 11 / 01.12.2005 / 4

Har nedsatt en arbeidsgruppe om kjemisk helsefare blant oljearbeidere

dagbladet.no/nyheter/2005/12/01/450913.html

Følg med på A.L.Fs nettsider - www.alfnorge.no

Likemannsbåten

Hei til dere alle sammen.

Ja nå går det med raske skritt mot lengre og lysere dager. Dette er den beste tiden på året, synes jeg, både våren, sommeren og høsten ligger ubrukt foran oss. Herlig.

Når dette er i trykken er vi ferdige med likemannsdagene her i Trondheim. Jan Bjørn Isaksen kommer oppover for å holde foredrag på medlemsmøtet mandag den 9. februar. Deretter blir det oppfølging av medlemmer under utredning fra kl. 10 00 og utover dagen tirsdag den 10. februar. Det skal bli spennende å se hvordan det går. Her blir det lagt stor vekt på Yrkeshistorikken.

Vi i A.L.F Sør-Trøndelag kommer i 2009 til å ha mye fokus på oppfølging av nye medlemmer.

Men det er også viktig at dere som har meldt dere inn, eller tenker på å gjøre det tar kontakt.
Dørstokken kan være høy for å gå på det første møtet, slå på tråden til noen i styret så kan vi treffes i litt mindre fora først.

Det er også en gjeng som er under utredning ca 3 til 6 stykker som bruker å treffes på A.L.F-kontoret i Erling Skakkes gate 70 i Trondheim. Noen trenger hjelp til å komme i gang med Yrkeshistorikken. Min mann Svein er primus motor her, og vi synes det er både godt og lærerikt å være til hjelp og støtte til de som trenger det.
Ellers så har vi stor glede av å møtes slik. Det er sosialt med både latter og galgenhumor og det er god medisin for mange i en vanskelig hverdag.
Vi koser oss også med kaffe og noe å bite i, og så vet man jo aldri, kanskje det dukker opp noen overraskelser også?

Jeg ønsker dere alle en fin reise videre i livet, og en riktig fin vår. Du må bare slå på tråden hvis det er noe du lurer på eller føler for å slå av en prat på tlf 73 85 22 55 eller 90 25 34 40.

Med vennlig hilsen
Marit Rokkones

ADVOKATENE
HEGSETHTRØ § GRØTTE MNA

ADVOKAT IDAR HEGSETHTRØ
ADVOKAT LIV GRØTTE

PERSONSKADER • PASIENTSKADER • YRKESSKADER
ERSTATNINGSRETT • FORSIKRINGSOPPGJØR • FRI RETTSHJELP

TLF 74 83 43 60
E-post: idar@advokat-kontoret.no
Besøksadresse: Torgkvartalet
Postadresse: Postboks 306, 7501 Stjørdal

ARBEIDSMILJØSKADDES LANDSFORENING

Hvem er vi, hva gjør vi, hva vil vi ?

Arbeidsmiljøskaddes Landsforening (A.L.F) er en partipolitisk og religiøst uavhengig interesseorganisasjon for personer med sykdommer eller skader som har eller kan mistenkes å ha sammenheng med arbeidsmiljøforhold. Initiativet til foreningen ble tatt og styres av arbeidsmiljøskadde selv.

A.L.F skal fremstå som et ressursorgan i arbeidet med å forebygge og informere om løsemiddel- og andre arbeidsmiljøskader relatert til omgang med helseskadelige stoffer, og å gi opplysninger til de som vil vite mer om disse problemene.

A.L.F har likemannstilbud i alle lokallag. Likemannsarbeid går ut på at personer innen A.L.F, gjennom private samtaler, deler erfaringer med andre som har liten eller ingen kjennskap til problematikken rundt skader eller sykdommer ervervet i forbindelse med utøvelse av sitt yrke. Dette er en viktig del av arbeidet A.L.F gjør.

A.L.F søker alltid å ha et tett samarbeid med de offentlige myndigheter, fagforeninger, bedriftshelsetjenester, arbeidsgivere og verneombud.

A.L.F er tilsluttet Norges Handikapforbund og vi kan tilby de samme medlemsfordeler som andre NHF-medlemmer får.

A.L.F er landsomfattende med lokallag/kontakter i alle fylker.

A.L.F utgir et eget medlemsblad, «Syndrom». Bladet utgis 4 ganger per år og presenterer aktuelt stoff, nytt fra lokallagene og annen viktig informasjon.

A.L.F har et eget fagråd sammensatt av eksperter innenfor jus, psykologi, yrkeshygiene, arbeidsmedisin, trygdekompetanse og sosialt arbeid.

A.L.F skal foruten det å ivareta interessene til de med ervervete sykdommer og skader grunnet arbeidsmiljøet, også ivareta interessene til de pårørende.

A.L.F skal ivareta interessene til de som kan være utsatt for å bli påført sykdommer eller varige skader under utøvelse av sine yrker.

A.L.F skal arbeide for å bedre forholdene i forbindelse med diagnostiseringen av sykdommer og skader grunnet arbeidsmiljøet.

A.L.F skal drive informasjonsarbeid om skadevirkninger og konsekvenser, og hva en bør ta hensyn til for å unngå skader, for eksempel bruk av nødvendig og hensiktsmessig verneutstyr.

A.L.F skal arbeide for å opprette rehabiliteringstilbud for arbeidsmiljøskadde i Norge.

A.L.F skal markere foreningen i sammenhenger der risikoen for skader er stor.

Vårt arbeid bygger på at alle mennesker har samme grunnleggende behov og at alle mennesker er likeverdige. På bakgrunn av dette aksepterer vi ikke at sykdom eller skader skal resultere i økonomiske eller sosiale ulikheter.

Vi vil, bl.a. gjennom samtaler med pårørende, øke kunnskapen og forståelsen for de arbeidsmiljøskaddes problemer med å mestre hverdagen sosialt.

Vi vil gjennom vårt informasjonsarbeid og ved hjelp av våre erfaringer og kunnskaper øke motivasjonen hos yrkesutøvere og bedriftsledere til å arbeide aktivt for å bedre helse, miljø og sikkerhetsarbeidet i bedrifter hvor dette er nødvendig. Vi vil arrangere kurs og seminarer hvor helsepersonell, bedriftsledere, vernepersonell og yrkesutøvere kan delta.

Innmelding i Arbeidsmiljøskaddes Landsforening
Tilsluttet Norges Handikapforbund

Medlemstype (velg én)
- ❑ Hovedmedlem - kr 300,-
- ❑ Husstandsmedlemskap - kr 150,- (forutsetter minimum ett hovedmedlem i husstanden)

Kategori:
- ❑ Arbeidsmiljøskadd
- ❑ Pårørende
- ❑ Interesse-/støttemedlem

Navn: _____

Adresse: _____

Postnummer: _____ Poststed: _____

E-post: _____

Telefon/mobil: _____

Fødselsdato og år: _____

❑ Ja takk, send meg informasjon fra NHF og samarbeidspartnere via SMS ❑ Ja, jeg ønsker også informasjon via e-post

Sted/dato: _____

Underskrift: _____

Når jeg melder meg inn i Arbeidsmiljøskaddes Landsforening (A.L.F) samtykker jeg i å motta informasjon fra organisasjonen. Innmeldingen innebærer samtidig at alle opplysninger blir behandlet sensitivt og etter datatilsynets retningslinjer Medlemskapet følger kalenderåret fra 1.1 til 31.12 samme år.

Adressaten betaler for sending i Norge

Distribueres av Posten Norge

Arbeidsmiljøskaddes Landsforening

A.L.F
Svarsending 0047
0090 Oslo

Hva er løsemidler?

Løsemidler er væsker som løser opp faste stoffer.
Løsemidlene vil under bruk gå over i damp eller gassform og trekkes ned i lungene via åndedrettet og føres videre ut i kroppen via blodbanen. Mange løsemidler har evnen til å trenge gjennom huden og føres videre rundt i kroppen. På grunn av halveringstiden blir organiske løsemidler lagret i kroppens fettvev og kan forvolde skade i hjerne og nerveceller. På grunn av sine kjemiske egenskaper kan de over tid skade sentralnervesystemet. De kan også skade slimhinner og indre organer som lever og nyrer.

Hva er Isocyanater?

Isocyanater er ikke et løsemiddel, men et kjemisk stoff som finnes i en hel rekke produkter som benyttes bl.a. i bil, møbel og bygningsbransjen. De som arbeider i bilbransjen, f. eks. med oppretting, billakkering og bilglass, kommer i kontakt med isocyanater gjennom kjemikalier, lim og lakkprodukter. Dessuten vet man at isocyanater frigjøres ved oppvarming. Dette er spesielt aktuelt ved sveising og annet mekanisk arbeid som utvikler varme og som foretas på lakkerte og andre behandlete flater. Det har lenge vært kjent at kontakt med isocyanater kan medføre akutte og kroniske helseskader, som for eksempel lunge- og hudsykdommer. Nyere forskning har vist at dette problemet sannsynligvis er mye mer omfattende enn man tidligere har trodd.

Hva er MCS? (Multi kjemisk overfølsomhet)

Mange yrkesaktive, som har fått ødelagt helsa på grunn av skadelig kjemisk påvirkning, har i tillegg utviklet MCS. Tilstanden kjennetegnes ved at de som rammes reagerer med sykdomssymptomer på kjemiske stoffer, selv i meget lave konsentrasjoner. Tilstanden opptrer relativt ofte sammen med andre helseskader, som for eksempel løsemiddelskader, astma og skader på slimhinner.

De som blir syke får symptomer fra flere organsystemer, oftest fra sentralnervesystemet og luftveiene. En del personer får i tillegg psykiske problemer, som kan skyldes virkninger av det kjemiske stoffet i seg selv, eller belastninger som følge av sykdommen.

Pårørende

Når en person blir utsatt for en skade relatert til bruk av helseskadelige stoffer, får dette store konsekvenser for familien. Det vil igjen gi seg utslag i den skaddes situasjon og kan i mange tilfeller medføre til psykiske belastninger for alle, i tillegg til sykdommen. Det er derfor viktig at de pårørende, sammen med den skadde, blir informert om hva en løsemiddelskade eller annen kjemisk helseskade innebærer, hvorfor den skadde har endret personlighet og hvordan en best skal takle en vanskelig familiær situasjon.
Mangel på slik kunnskap hos de pårørende skaper ofte unødige konflikter. Arbeidsmiljøskaddes Landsforening har som et av de viktigste formålene å tilrettelegge for en større forståelse og kunnskap omkring denne problematikken.
Vansker med å mestre aggressivitet er et sosialt handikap. For å skjule sine problemer med det er det vanlig at den skadde isolerer seg, og ofte er det ektefellen som må representere familien utad.
Med andre ord får den skadde ofte stadig færre kontakter med andre, og blir mer og mer avhengig av sin ektefelle og øvrige familie.

Løsemiddel- og andre kjemiske helseskader kan i mange tilfeller ikke helbredes, men man kan lære seg å leve med dem.

MEDLEMSFORDELER

Som hovedmedlem i Arbeidsmiljøskaddes Landsforening (A.L.F) er du i tillegg fullverdig medlem i Norges Handikapforbund. Du får en rekke gode, nyttige og varierte medlemstilbud både igjennom A.L.F og NHF. Medlemskontigenten må være betalt for å kunne benytte seg av medlemsfordelene.

Råd og veiledningstjeneste.
Rettighetsinformasjon.

Rabattordninger på: Bensin, hotellopphold, feriereiser og bilutleie.

Bli medlem nå!

Gunstige forsikringsordninger.
Medlemskap i NAF til redusert pris.

NHFs feriehytte m/anneks kan leies til svært gunstige priser.

Medlemskontigent per 1.1.2008
Kr 300,- for hovedmedlemmer/interessemedlemmer
Kr 150,- for husstandsmedlemmer

ISSN 0802-6092
Returadresse:
Arbeidsmiljøskaddes
Landsforening
Postboks 9217 Grønland
0134 OSLO

B

NORGE P.P.

DISTRIBUERT AV POSTEN NORGE

A.L.Fs lokallag og kontaktpersoner

Akershus lag av A.L.F
Leder Tom Vernang
Steinsleppen 9, 1405 Langhus
Telefon 64 87 37 46
E-post: t-egil-v@online.no
Lagets adresse:
Holteveien 5, 1400 Ski
Lagets telefon 90 21 43 51

Aust-Agder lag av A.L.F
Leder Jens Olav Solli
Gml. Sandvigsvei 21
4816 Kolbjørnsvik
Telefon: 37 01 11 25
Mobil: 90 60 12 33
E-post: jensolli@start.no
Lagets adresse:
Myratunet Bo & omsorgssenter
4849 Arendal

Buskerud lag av A.L.F
Leder Jan Arne Dammen
Revefaret 47, 3033 Drammen
Telefon: 32 88 55 07
Mobil: 90 59 31 53
E-post: arnedam@online.no

Finnmark lag av A.L.F
Kontakt: Bjørn-Erik Reiersen
Marienlund 21 B, 9511 Alta
Mobil: 91 55 76 00
E-post: helseskader@nhf.no

Hedmark
Norges Handikapforbund
Postboks 9217 Grønland
0134 Oslo
E-post: helseskader@nhf.no

Hordaland lag av A.L.F
Leder Fred Gunnar Eide
Hylkjebakken 12, 5109 Hylkje
Telefon: 55 24 88 24
Mobil: 99 35 88 86
E-post: fgu-eid@online.no

Møre og Romsdal lag av A.L.F
Leder Frode Steen Gunstensen
Moen, 6440 Elnesvågen
Telefon: 71 26 50 82
Mobil: 99 74 66 72
E-post: frode@alfnorge.no

Nordland lag av A.L.F
Kontakt: Haldor Solhaug
Burmaveien 21, 8640 Hemnesberget
Telefon: 75 19 31 39
Mobil: 91 68 40 59

Kontakt: Karl Grønningsæter
Tjønnvegen 3, 8610 Mo i Rana
Telefon: 75 13 10 94
Mobil: 90 94 21 06

Nord-Trøndelag lag av A.L.F
Leder Svein Bedin
Heggli, 7600 Levanger
Telefon 74 09 58 28
Mobil 95 15 64 81
E-post: sve-bedi@online.no

Oppland lag av A.L.F
Leder Jan Bakken
Åveitbakken 1 A, 2609 Lillehammer
Telefon: 61 25 48 75
Mobil: 92 03 41 53
E-post: ingvild.hansen@nhf.no

Oslo lag av A.L.F
Leder Geir Werner
Norderhovgt. 34 B, 0654 Oslo
Mobil: 92 82 06 75
E-post: alfoslo@nhf.no

A.L.F Offshore Ekofisk Ressursgruppe
Leder Øystein Haugland
Vassteigen 118, 5141 Fyllingsdalen
Telefon: 55 10 70 35
Mobil: 95 27 24 15
E-post: hauglao@c2i.net

Nestleder Jan Erik Tandberg
Næpetrøv. 11, 4790 Lillesand
Mobil: 91 53 63 59
E-post: je-tan@online.no

Rogaland lag av A.L.F
NHF Sørvest
Kokstadveien 46 B, 5257 Kokstad
Telefon: 55 11 99 50
E-post: nhf.soervest@nhf.no

Sogn og Fjordane
Kontakt: Kjell Horn
6770 Nordfjordeid
Telefon: 57 86 00 24
Mobil: 48 10 00 34
E-post: helseskader@nhf.no

Sør-Trøndelag lag av A.L.F
Leder Svein Rokkones
Mariannestien 2, 7105 Stadsbygd
Telefon: 73 85 22 55
Mobil: 90 25 34 40
E-post: marokko@online.no

Telemark lag av A.L.F
Kontakt: Else Andrèn
Porsgrunnsvegen 19 A, 3730 Skien
Telefon: 35 52 12 83
E-post: e-andren@online.no

Troms lag av A.L.F
Leder Leif G. Morland
Venusveien 40, 9024 Tomasjord
Telefon: 77 63 95 96
Mobil: 90 74 95 99
E-post: leif.morland@online.no

Vest-Agder lag av A.L.F
Leder Lars Kristian Hille
Postboks 168, 4502 Mandal
Telefon: 38 26 11 65
Mobil: 91 30 88 73
E-post: kr-hil@online.no

Vestfold lag av A.L.F
Leder Trond Tore Ceeberg
Liaveien 21, 3158 Andebu
E-post: ceeberg@online.no

Østfold lag av A.L.F
NHF Øst
Holteveien 5, 1400 Ski
Telefon: 64 87 88 44
Telefaks: 64 87 88 49
E-post: nhf.oest@nhf.no

A.L.F Internasjonal, Spania
Rune Bergmann
Apartado 122, 03581 Alfaz Playa
Alicante, Spania
Telefon: 0034 - 96686 6005
E-post: runebergmann@yahoo.com